

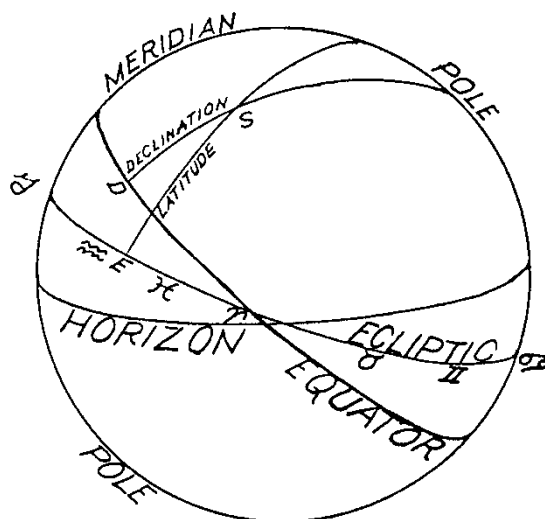
## Primarne direkcije (ekvatorijali)

Primarne direkcije su jedna od najstarijih prediktivnih astroloških metoda koja se zasniva na pomeranju radikalnih faktora jedne horoskopske karte prema novim pozicijama na osnovu diurnalnog kretanja (prividne dnevne rotacije neba u smeru satnih kazaljki). Referentni okvir ovog primarnog kretanja jeste **rektascenzija** (prava ascenzija). Da bi se primarne direkcije ispravno razumele i izračunale neophodno je, na prvom mestu, razumeti ovaj pojam.

Rektascenzija predstavlja udaljenost jednog nebeskog objekta ili tačke od vernalne prekretnice (0 stepeni Oвна) merenu u odnosu na nebeski ekvator. Rektascenzija je, zapravo, nebeski ekvivalent zemaljskoj geografskoj longitudi dok je stepen deklinacije ekvivalent geografskoj latitudi. Primarne direkcije simbolizuju vremensko razvrstavanje celokupnog horoskopskog potencijala u okviru 24h, odnosno, u obrtu od 360 stepeni (Zemljino dnevno okretanje oko sopstvene ose) pa se, tako, rektascenzija jednako meri u vrednostima prostornih lukova i vremenskim jedinicama. Meridijani geografskih longituda za rektascenzijskog parnjaka imaju tzv. "časovne krugove" koji se prostiru između severnog i južnog nebeskog pola, tako da svaki objekat ili tačka na liniji istog časovnog kruga imaju isti rektascenzijski stepen kao što i dve zemaljske tačke dele isti meridijan na referentnoj longitudi. Zbog nagiba Zemljine ose jedino na ekvatoru imamo ujednačenost između rektascenzije i simetrične mere nebeskog kruga od 15 stepeni. Što severnije i južnije idemo od ekvatora disproporcija između jednog rektascenzijskog sata i sferičnog luka je sve veća tako da kada neki nebeski objekat izlazi na nekoj severnoj ili južnoj latitudi on prividno formira ugao sa onim delom ekvatora koji izlazi u isto vreme sa njim. Ovaj ugao naziva se **ascenzijska razlika** i ona istovremeno predstavlja i razliku u vremenu izlaska objekta na odnosnoj zemaljskoj latitudi i vremena u kojem bi isti izašao da ga posmatramo i merimo sa pozicije Zemljinog ekvatora. Kada uporedimo vrednost rektascenzije i ascenzijske razlike dobijamo treću vrednost neophodnu za izračunavanje primarnih direktivnih kontakata. Ta treća vrednost naziva se **obliktička ascenzija** i jedini faktor horoskopske karte na koju se ova vrednost ne odnosi jeste mc jer isti predstavlja južnu tačku preseka ekvatora i ekliptike zbog čega je uvek usklađen sa pravcem istok-zapad jer prolazi kroz zenit i nebeske polove i vertikalalan je u odnosu na ravan horizonta. Tako da, kada direktujemo meridijan, u obzir uzimamo samo njegovu rektascenziju.

Obzirom na pravac ose horizonta direktiranje horoskopskih faktora ispod njega ka njemu zahteva vrednost njihove obliktičke ascenzije. Za horoskope severne hemisfere obliktička ascenzija se dobija oduzimanjem ascenzijske razlike od rektascenzije. Za južnu hemisferu računica je obrnuta pa je potrebno sabrati ascenzijsku razliku sa rektascenzijom. Za ručno izračunavanje primarnih direkcija neophodne su sledeće tablice: **tablice rektascenzija** zodijskih stepeni za severnu i južnu latitudu; **tablice ascenzijskih razlika**; **tablice deklinacija**; **tablice seksagezimalnih logaritama** jer kada radimo sa lučnim vrednostima izražavamo se na ovaj način pa je neophodno seksagezimalnu formu konvertovati u decimalnu. Recimo, 1 lučni stepen i 30 lučnih minuta u

decimalni se izražava kao 1,5. Na kraju, ostaju još **tablice Sunčeve prividne rektascenzije** koje služe za prevođenje direktivnih lukova u vremenske jedinice tako što se iz ove tabele uzme Sunčeva rektascenzija iz radikalne horoskopske pozicije i tome se doda direktivni luk. U tablici rektascenzija pronađe se najbliža vrednost za dati iznos i na kraju se izbroje dani između radikalnog datuma i onog dana u tablici koji odgovara poslednjem iznosu. Taj broj predstavlja broj godina kada će se direktivni luk manifestovati. Kalendarskom mesecu odgovara 5 minuta tog luka koji se javlja kao višak u iznosu dobijenom iz tablica. Primarne direkcije se vremenski prevode kroz vezu Sunčevog dnevnog kretanja i jedne godine. Kako jedna godina ima 365 dana, a Sunce “ispisuje” krug od 360 stepeni, gruba mera ove dve relacije daje 1 stepen ekvatorijalnog prelaza kao jednu kalendarsku godinu. Ipak, ovo nije dovoljno precizno pa je astronom Valentin Neibod u XIV veku otkrio pravu meru ovog kretanja tako što je podelio jedan dan brojem dana u jednoj godini. Jedan solarni dan iznosi 24h 3m 57s sideralnog vremena (Zemljin obrt oko sopstvene ose prema nebeskoj pozadini) koji podeljen sa 365.24 daje 0.985 u decimalnoj frakciji ili 0°59’08” pretvoreno u lučne vrednosti. Ovaj luk Morin je koristio kao fiksnu direktivnu meru u horoskopima mundanih ciklusa zasnovanih na Suncu. Neibodov luk su koristili i Lili i ostali engleski astrolozi XVII veka kod preračunavanja luka direkcija u vremenske. Tablice Sunčeve prividne rektascenzije, kao i sve ostale neophodne za izračunavanje ovog metoda, mogu se naći u knjizi Roberta de Lusa “Iscrpan metod predskazivanja” s tim što je izneti metod isti onaj metod koji je Placidus izneo u svom delu “Primum Mobile”.



Horoskopski faktor označen slovom S postavljen je u odnosu na nebeski ekvator tamo gde zamišljeni nebeski krug koji prolazi kroz tačku i bliži nebeski pol (u ovom slučaju severni) seče ekvator. Ovako dobijena lučna mera predstavlja rektascenziju tačke S. Rastojanje između nje i najbližeg pola jeste njena deklinacija. Ekvator nebeski krug deli na dva vizuelno jednaka dela između severnog i južnog nebeskog pola između kojih se planeta okreće pod nagibom od 23.5 stepeni. i ravan horizonta je velika kružna površina koja nebesku sferu, takođe, seče na dva jednaka dela od kojih je jedan vidljiv, a drugi nije. Nebeska sfera okreće se oko zamišljene ose u roku od 24 časa. Ovo okretanje je samo prividno jer se faktički radi o okretanju Zemlje oko ose polova i to okretanje se ne završava za 24 sata već, zapravo, za 23 sata i 56 minuta u proseku i ova mera predstavlja osnovu tzv. sideralnog (zvezdanog) vremena.

Prve primarne direkcije, one koje su praktikovane pre Ptolomejevog vremena, računale su se na osnovu obliktičke ascenzije isključivo. Direkciono luk između horoskopskih faktora spajanja je u ovom metodu jednak razlici u vremenima njihovog izlaska. Prvi koji je u istoriji koristio ovaj metod navodno je Trasilus. Danas možemo govoriti o dve glavne tradicije ovog metoda i to su Placidus i Regiomontanus. Placidus metod, bez obzira na ime koje nosi, pripada Ptolomeju onako kako ga je on izneo u III knjizi svog Tetrabiblosa. Njegov su metod naročito koristili Alkabitus i, mnogo kasnije Placidus, po kojem ova varijanta direktivnog metoda i dobija ime. Ovaj se sistem na prvom mestu zasniva na "in mundo" pomeranjima gde se posmatra pozicija planete u kući, a ne na ekliptici. Ovaj sistem se može primenjivati i kroz varijantu zodijskog direktiranja sa ili bez latituda i varijantu ispod pola. Regiomontanus je formulisao sopstveni sistem izračunavanja direkcija na osnovu sopstvenog mundanog projekcionog sistema. Njegove primarne direkcije u svom radu preferirali su Morin, Lili i Henri Koli. U ovoj varijanti direkcije se računaju ispod pola i jedino interplanetarne konjunkcije i opozicije se računaju "in mundo". Kardanus je koristio sopstveni, modifikovani metod direktiranja koji je vrlo blizak Ptolomejevom, odnosno, Placidusovom.

Za primarne direkcije bitno je razvrstati fiksne od pokretnih faktora. Pokretni faktori nazivaju se promisorima. Promisor je najčešće planeta ili tačka perfektnog aspekta sa drugim faktorom karte. Fiksni faktori su, zapravo, svi činioци jednog horoskopa prema kojime se, u pravcu časovnih kazaljki, u primarnom kretanju neba, prividno kreću njihove "kopije" u eksternom krugu primum mobilea. U zavisnosti od sistema direktiranja ekvatorijali se dele na: Placidus ekvatorijale, Regiomontanus, Kampanius i Tropocentrični podsistem ekvatorijala. Tradicionalni astrolozi su koristila samo prva dva. Placidus ekvatorijali se dele na:

1. "in mundo" direkcije gde su relevantne pozicije planeta po kućama, a ne ekliptici.
2. Zodijske ekvatorijale.
3. Zodijske bez latituda.
4. Zodijske sa latitudom.
5. Direkcije ispod planetarnog pola koje služe za direktiranje onih horoskopskih faktora koji se nalaze u mundanom prostoru između horizonta i meridijana. Direktiranje planeta u ovim pozicijama vrši se posrednom metodom koji podrazumeva modifikovanje ascenzijske razlike ascenzijskom razlikom "ispod planetarnog pola".

Za svaku od ovih podvrsta metode izračunavanja su različite i u ovom tekstu počecemo od najjednostavnije.

Luk direkcije se najlakše izračunava prema konjunkciji faktora sa meridijanskom osom. Iz tablice rektascenzije uzme se vrednost promisora koristeći se njegovom latitudom. U istoj tablici uzme se i rektascenzija meridijanske tačke. Izneti primer je uzet iz pomenute knjige:

Pronaći rektascenziju longitude od  $10^{\circ}37'$  Ovna bez date latitude. U tablici rektascenzije pronađe se kolona na čijem vrhu stoji Ar sa 0 latitudom i sledite je nadole do broja 10. Pogledajte pored, u istoj liniji, na kolonu koja počinje nulom i naći ćete rektascenziju od  $9^{\circ}11'$  i to će biti rektascenzija sa oznakom R1A1.

Uzmite sledeći broj ispod ovog, tj.  $10^{\circ}06'$  - što će biti R2A2.

Od ove vrednosti oduzmite prethodnu, pa sledi:

$$R2A2 = 10^{\circ}06'$$

$$R1A1 = \underline{9^{\circ}11'}$$

55' koji predstavljaju dobijenu razliku

Dalje se radi tzv. interpolacija longitude gde se vrednost u tablicama povećava srazmerno za parni broj stepeni longitude pa je neophodno primeniti ovaj metod kako bi dobili tačan iznos rektascenzije perma minutima i stepenima longitude. Ovde je:

L' = dodatni minut longitude

X = dodatni minut rektascenzije

Formula za interpolaciju glasi:  $L/60 \times (R2A2 - R1A1) = X$

U našem primeru tako  $L=37'$  što prema navedenoj formuli daje:

$$37/60 \times 55 = X \quad \text{Vrednost } X = 33.9' \text{ Ovaj se rezultat zaokružuje na prvi veći broj, dakle, 34.}$$

Posle ovoga sledi:  $10^{\circ}$  Ovna =  $9^{\circ}11'$  R.A. (rektascenzije)

Interpolacija longitude za  $37' = \underline{34'}$

Tako R.A. za  $10^{\circ}37'$  Ovna =  $9^{\circ}45'$

Da biste uskladili dobijeni luk direkcije sa vremenom iz tablice Sunčeve prividne rektascenzije se uzme

1. R.A. za dan rođenja.
2. Toj vrednosti se doda direktivni luk.
3. Sa ovako dobijenim zbirom u tablicama ponovo potražite njemu jednak iznos, a ako takav ne postoji, uzmite najbliži niži broj.

4. Datum koji odgovara pronađenoj vrednosti je datum-pokazatelj, od kojeg treba oduzeti datum rođenja, a razlika u danima odgovaraće broju godina života kada će luk direkcije početi da se manifestuje.
5. Razlika u minutama između vrednosti pronađene u tablicama i zbira koji se dobija pomoću pravila pod brojem 2, treba podeliti sa 5 i taj rezultat će dati dodatni broj meseci života vezanih za godinu koju smo pronašli pod pravilom 4.

U Ptolomejevo vreme 1 stepen luka odgovarao je 1 godini života, ali obzirom da su u to doba jedini raspoloživi merni instrumenti bili sunčani sat i klepsidra, te da detalji savremene sferične trigometrije još uvek nisu bili razvijeni, izjednačavanje 1 stepena direktivnog luka i 1 jedne godine jesu predstavljali zadovoljavajuće približno rešenje. Placidus je njegov direktivni metod obogatio na precizniji način zbog čega isti nosi njegovo ime iako je ideja izvorno Ptolomejeva.

Kod direktiranja lukova na aspekte sa meridijanskom osom zodijački stepen perfekcije aspekta dovodi se u vezu sa mc-om ili ic-om, a ne planetom i u ovom slučaju postoje, takođe, dve mogućnosti: da tačka direkcije nema latitudu ili da se istoj latituda dodeli.

Primer: Luk Marsa u direkciji ka sekstilu sa vrhom neba pri čemu je mc na  $7^{\circ}$  Bika, a Mars na  $16^{\circ}40'$  Riba. Sekstil Marsa u direkciji ka ovoj tački pada na  $16^{\circ}40'$  Bika.

Kada se promisor direktiraju na horizont umesto rektascenzije koristimo obliktičku ascenziju, odnosno, descenziju u slučaju zapadne tačke. Obliktička ascenzija ascendentu dobija se dodavanjem  $90^{\circ}$  na rektascenziju horoskopskog mc-a. Ukoliko zbir prelazi  $360^{\circ}$  od istog se oduzima broj stepeni punog kruga. Obliktička descenzija zapadne tačke dobija se oduzimanjem  $90^{\circ}$  od rektascenzija mc-a.

Primer: mc pada na  $10^{\circ}$  Lava. Pronaći O.A. (obliktičku ascenziju) ascendentu.

U tablicama rektascenzije  $10^{\circ}$  Lava dobija R.A  $132^{\circ}28'$

tome dodajemo  $90^{\circ}$

$222^{\circ}28'$  je rezultat dobijene O.A. ascendentu

Metoda direktiranja planetarnih promisora na planetarne signifikatore biće obrađena u posebnom tekstu jer isti podrazumeva uvođenje nove varijable tzv. ascenzijske razlike ispod planetarnog pola.

Autor: Nataša Karalić Koprivica

[www.natasakaralic.com](http://www.natasakaralic.com)